

SAATE

Kenelle: Eduskuntaryhmien puheenjohtajat, eduskuntaryhmät ja kansanedustajat

Liittyy: *Uusi 13.6.2011 voimaantuleva ampuma-aselaki*

Asia: Ampumaharrastuksen asiantuntijajärjestöt työskentelevät jatkuvasti aseturvallisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Yhteensä yli 500 000 kansalaista edustavien järjestöjen tavoitteena on, että turvallinen, vastuullinen ja monipuolinen ampumaharrastus säilyy elävänä osana suomalaista vapaa-ajan ja liikunnan kulttuuria.

Tähän tähtää niin vapaaehtoinen kansalaistoiminta seuroissa, kuin rakentava ja luottamuksellinen yhteistyö viranomaisten kanssa. Toiminnan edellytyksenä on kuitenkin toimiva ampuma-aselaki. Toimiva ja selkeä laki edistää myös tehokkaimmin yleistä turvallisuutta.

Pyydämme kunnioittavasti Teitä ja eduskuntaryhmäänne tutustumaan oheiseen kirjeeseemme.

Suomen Ampumahiihtoliitto – www.biathlon.fi

Suomen Ampumaurheiluliitto – www.ampumaurheiluliitto.fi

Suomen Asehistoriallinen Seura - www.suomenasehistoriallinenseura.fi

Suomen Ilma-aseharrastajat - www.sihry.fi

Suomen Jousimetsästäjien Liitto - www.jousimetsastys.fi

Suomen Metsästysyhdistys - smy.sporttisaitti.com

Suomen Reserviupseeriliitto - www.rul.fi

Suomen Rauhanturvaajaliitto - www.rauhanturvaajaliitto.fi

Asealan Elinkeinonharjoittajat - www.aae-fata.fi

Asehistorian Liitto - www.asehistorianliitto.fi

Asekauppioiden Liitto - www.asekauppiaat.fi

Aseseppien yhdistys - www.seula.net/asesepat

Classic Old Western Society - www.cows.fi

Maanpuolustusnaisten Liitto – www.maanpuolustusnaistenliitto.fi

Metsästäjien Keskusjärjestö - www.riista.fi

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys - www.nra.fi

Reserviläisliitto – www.reservilaisliitto.fi

Reserviläisurheiluliitto - www.resul.fi

Svenska Reservofficersklubb - www.hsrk.fi

Arvoisa kansanedustaja,

Turvallinen ja monipuolinen ampumaharrastus on osa suomalaista vapaa-ajan kulttuuria samalla tavoin kuin veneily, mökkeily ja retkeily. Ampumaurheilu on myös olennainen osa suomalaista kilpaurheilua. Ampumatoimintaa harrastaakin lähes 700 000 suomalaista. Kun mukaan lasketaan ilma-aseet, on harrastajia yli miljoona.

Ampumaharrastuksen asiantuntijajärjestöjen kanssa 1990-luvulla valmisteltu, vielä toistaiseksi voimassa oleva ampuma-aselaki (1/1998) on toteuttanut EU:n ampuma-asedirektiivin vaatimukset mallikelpoisesti. Aseen omistus Suomessa onkin jo nyt yksi tarkimmin säädeltyä koko EU:n alueella.

EU:n ampuma-asedirektiiviin tehtyjen eräiden muutosten saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä pitää ampuma-aselakia muuttaa vuoden 2010 aikana, ellei tähän anota lisäaikaa. Tehtävän lakiuudistuksen lopputuloksen tulee edelleen olla ampuma-aselaki, joka mahdollistaa sekä nuorten että vartuneempien harrastajien turvallisen ja vastuuntuntoisen ampumaharrastuksen ja -urheilun.

Sisäasianministeriön nopealla aikataululla valmisteleva HE 106/2009 sisälsi useita lainsäädännöllisiä ja toiminnallisia ongelmakohtia, eikä näitä pystytty riittävästi korjaamaan lakiesityksen eduskuntakäsittelyn aikana.

Virheiden ja tulkinnallisuuksien yhteisvaikutukset muun muassa ampumaurheiluun, metsästykseseen, vapaaehtoiseen maanpuolustukseen sekä ase-elinkeinoon ovat merkittäviä.

Ampumaseuroja, ase-elinkeinonharjoittajia ja ampuma-asekouluttajia koskevat kohdat on valmisteltu kokonaan ilman näitä edustavia järjestöjä ja heidän antamansa lausunnot sivuuttaen. Lailla säädettävään pakolliseen harrastamiseen ja lausuntomenettelyyn liittyvät kohdat vaativat toteutuessaan erittäin merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia panostuksia seuroilta ja järjestöiltä, ilman että näihin liittyviä resurssiteja on huomioitu lakia säädettäessä.

Ampuma-aseilaisissa, eikä parhaillaan lausuntokierroksella olevassa ampuma-aseasetuksessa, ei edelleenkään puututa lupaviranomaisten koulutukseen, ammattitaidon varmistamiseen eikä tietojärjestelmien toimivuuteen millään tavoin. Sen sijaan ampuma-aselain sekä ampuma-aseasetuksen tulkinnanvaraiset määritelmät tuovat lainsäädännön piiriin pahimmillaan miljoonia esineitä, jotka eivät nykyisen lain tai direktiivien mukaan täytä aseiden tai aseosan määritelmää.

Allekirjoittaneiden lisäksi myös Lääkäriliitto ja Psykologiliitto ovat kritisoineet esitettyjä, kaikille terveydenhuollon ammattilaisille annettavia laajoja ilmoitusvelvollisuuksia ja potilastietosuojan murtamista suomalaisilta. Huomioitavaa on myös se että hallintovaliokunta muutti lääkäreiden ilmoitusoikeuden velvollisuudeksi, kysymättä tähän kantaa perustuslaki-valiokunnalta, ja siten toimi mahdollisesti perustuslakimme vastaisesti.

Katsomme että tuleva laki on edelleen useilta kohdiltaan ristiriidassa perustuslakiin kirjattujen pääperiaatteiden kanssa.

Iso-Britannian sisäasianministeriön tutkimusten⁽¹⁾ mukaan laillisen ampumaharrastuksen rajoittamiseen vuonna 1997 kohdistettu lainsäädäntö ei ole lisännyt yleistä turvallisuutta, vaan on aikaansaanut merkittävän ja hyvin järjestäytyneen rikollisuuden hoitaman laittomien aseiden kaupan samana aikana, kun ampuma-aseiden käyttö henkirikoksissa on kaksinkertaistunut. Laillisten ampuma-aseiden osuus henkirikoksista on hyvin pieni niin Iso-

Britanniassa kuin Suomessa.

Useiden kotimaisten asiantuntijoiden ja viranomaisten toimesta on myös tuotu selkeästi esille, ettei ampuma-aselain kiristämällä voida vaikuttaa koulusurmien tyyppisiin tragedioihin.

¹ Home Office Statistical Bulletin 2/2006, Home Office Research Study 298 (2007)

Viranomaisten lisäksi myös ampumaharrastuksen asiantuntijajärjestöt työskentelevät jatkuvasti aseturvallisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Ampuma-aselain tosiasiallinen toimivuus ja vaikuttavuus tulisikin varmistaa asiantuntijoiden ja yhteistyötahojen aidolla kuulemisella, kuten tehtiin vielä voimassaolevan^(1/1998) ampuma-aselain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Ampuma-aselain muutosten valmisteltu sisäasianministeriössä yksinomaan virkamiestyönä ei ole noudattanut hyvän hallinnon avoimuus- ja luottamusperiaatteita. Vaihtoehtoisten ratkaisujen selvittämistä ei ole tehty, ja esityksen vaikutusten arviointi on tehty varsin puutteellisesti. Esityksen useissa kohdissa viitataan myös lain perusteella annettavaan asetukseen, josta ei kuitenkaan ollut lakia hyväksyttäessä annettu edes luonnosta.

Näkemyksemme mukaan lopputulos on esimerkki lakiesityksestä, jollaista valtioneuvoston oikeuskansleri on tarkoittanut aloittaessaan julkisen keskustelun nopeasti ja puutteellisesti valmistelluista lakiesityksistä, ja joihin myös eduskunnan puhemiesneuvosto on puuttunut.

Valtioneuvoston Oikeuskansleri on myös esittänyt tulevaan ampuma-aselakiin liittyvää kritiikkiä 11.2.2011, juuri ennen lainvahvistamista antamassaan vastauksessa. Esittämässään vastauksessa Oikeuskansleri Jaakko Jonkka toteaa että:

"Säädösvalmistelusta riippuu, millaiseksi lakiehdotusten käsittely muodostuu eduskunnassa. Eduskuntakäsittelyn aikana lakiehdotuksiin voidaan syystä tai toisesta tehdä ja tehdään muutoksia. Puutteiden korjaaminen ei kuitenkaan oikein hyvin sovellu eduskunnan tehtäviin, jos korjaaminen edellyttää lainvalmistelun kaltaista toimintaa. Vaarana on, että eduskunnan hyväksymään lakiin saattaa korjaamisesta huolimatta puutteellisesta lainvalmistelusta johtuen jäädä aukollisia ja tulkintaa vaativia seikkoja, joita lakia soveltavat viranomaiset ja viime kädessä tuomioistuimet joutuvat ratkaisemaan. Tuomioistuimen joutumista jatkamaan lainsäätäjän työtä tulisi välttää" ja että: *"Ottaen huomioon mitä olette kirjoituksissa esittänyt ja mitä asian käsittelystä on edelle esitetty, ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että eduskunnan säätämien lainmuutosten soveltamisen yhteydessä voi syntyä tulkinnallisia tilanteita."*

Oikeuskansleri on myös kiinnittänyt huomiota siihen lain voimaantuloon liittyvään näkökohtaan, että viranomaisten tulee seurata hallinnonalallaan lakien soveltamista ja havaittaessa puutteellisiin säännöksiin, tai muihin seikkoihin perustuvia soveltamisongelmia, tulee harkita, millaisiin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdyttävä. Tarvittaessa asiantilan korjaamiseksi tulee ryhtyä toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi.

Oikeuskanslerin koko vastaus on luettavissa aselaki.info sivuilta osoitteesta **www.aselaki.info**

On myös tärkeää muistaa se tosiasia että metsästäjien - ja ammunnanharrastajien sekä asealan järjestöjen yhteinen kampanjointi vaikutti merkittävästi harrastajien äänestyskäyttäytymiseen ja sitä kautta eduskuntavaalien lopulliseen tulokseen.

Uusi aselaki ei nykyisessä muodossaan edistä aseturvallisuutta millään tavalla, vaikka näin on julkisuudessa väitetty, vaan pikemminkin päin vastoin.

Uuden ampuma-aselain keskeiset ongelmakohdat alkavat jo pykälästä 2 §, jatkuen läpi koko lain:

Yleisesti ongelma ampuma-aselaisissa (106/2009) on se, että itse lakitekstissä ei määritellä säädeltyjä asioita riittävällä tarkkuudella, vaan lain sisältöä pyritään siirtämään asetustekstiin perustuslakimme vastaisella tavalla, tai asia jätetään täysin määrittelemättömäksi.

Pykälä 2 §

Ampuma-aseen määritelmä on erittäin laeva ja tulkinnanvarainen, vailla lailta vaadittua täsmällisyyttä ja ennakoituvuutta. Tällöin lakia soveltavat viranomaiset ja tuomioistuimet joutuvat määrittelemään asioita, joiden tarkka määrittely tulisi olla itse lakitekstissä. Toisin sanoen aseleulun omistaminen voi olla kriminalisoitua tulkinnasta riippuen.

Pykälä 3 §

Ampuma-aseen osien määritelmä on epäselvä, vähintään viimeisessä lauseessaan, toiminnallisesti vastaava osa. Ampuma-aseen piippu on eriomainen esimerkki epämääräisyydestä, koska ampuma-aseen piipun määritelmä ei edes lain esitöissä sisällä määritelmää mikä on piippu. Tämän vuoksi mikä tahansa putki on mahdollista määritellä ampuma-aseen piipuksi. Samaten äänenvaimentimen lupavaatimus, joka kierrettään 19 § 2 mon. pykälässä vapauttaen ampuma-aseluvan haltijat erillisistä äänenvaimennin luvista. Ongelmaksi tässä muodostuu se, että äänenvaimentimenä toimii erinomaisesti limonadipullo, kuten Rekyyli lehden (2/2011) artikkelissa osoitetaan. Vaatiiko limonadipullo niin muodoin ampuma-aseenosan luvan? Kysymys jää vastaamatta laissa, sen esitöissä tai asetuksessa, jääden ainoastaan viranomaisen ja tuomioistuimen harkittavaksi tapauskohtaisesti.

Pykälä 45 §.

Aktiivinen harrastus on määriteltävä laissa. Lain mukaan ampumaurheilu ja harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.

Onko viranomaisella riittävästi tietoa maailmalla harrastettavista erilaisista ampumaurheilulajeista? Käytännössä ammuntaa on aina harrastettu myös ilman kilpailullisia tavoitteita ja vapaamuotoisesti – silti vastuullisesti. Maalitauluina on käytetty muitakin maalitauluja kuin vain virallisia kilpailutauluja: mm. paikkaustarra pahvilla, kopiokoneella monistettuja itse tehtyjä kohdistustauluja tai itse piirrettyjä riistatauluja. Ei ole olemassa perusteita sille miksi tämä muu ampumaharrastus – olisi vähemmän tärkeää tai enemmän kielllettävää. Miten tällaisen ammunnan ilmeisen asenteellinen kieltäminen vaikuttaisi aseturvallisuuuteen?

Vaatus aktiivisuuden osoittamisesta loukku- ja luolapyynnissä on siinäkin mielessä perusteetonta, kun jokaisen yksittäisenkin vahinkoeläimen pyynti on arvokasta riistanhoitotyötä. Aktiivisuusvaatimus vähentäisi motivaatiota pienpetojen pyyntiin ja tulisi lautakunnan käsityksen mukaan sen myötä lisäämään pienpetotuhoja.

Riistanhoitoyhdistykselle on allokoitu julkista hallintotehtävää. Lisäksi on ilmeistä, että riistanhoitoyhdistykset eivät kykene kontrolloimaan jäsenten aktiivisuutta riittävän tarkasti, eivätkä siten antamaan jäsenistöstään luotettavia aktiivisuustodistuksia. Ilman

luotettavuusedellytystä koko todistusprosessi menettää merkityksensä. Esimerkiksi: miten kukaan hieman yli 10 000 jäsenen Helsingin riistanhoitoyhdistyksen toimihenkilöistä voisi mitenkään tietää jäsentensä todellista harrastuneisuutta ja pystyisi antamaan harrastuneisuudesta sellaista lausuntoa, jolla on todellista merkitystä? Tai miten esimerkiksi Suomussalmen riistanhoitoyhdistyksestä kukaan toimihenkilö pystyy sanomaan mitään jäsenensä harrastuneisuudesta, jos tämä esimerkiksi opiskelujensa tai muun syyn vuoksi asuu eteläisessä Suomessa ja pyytää pienpetoja siellä?

Pykälä 45 c §

Pykälässä mainitaan, että hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä.

Pykälä on kirjoitettu liian yleiseksi, sillä siinä ei kerrota tarkemmin testin sisällöstä. Perustuslain 80 §:n mukaan kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteet on säädettävä lain tasolla. Tässä on kyse kansalaisen harrastusoikeuden rajoituksesta. Kansalaisen oikeus harrastaa on turvattu perustuslain 7 §:ssä.

Testissä on kyse kansalaisen perusoikeuteen menevästä perusteesta. Ne seikat, miksi sopivuustesti tehdään, on mainittava laissa. Kaikki perusoikeusrajoitukset on säädettävä lain tasolla. Perusoikeusrajoitussäännösten sanamuotojen on aina oltava välttämättömiä, täsmällisiä ja selviä. Asetuksen tasolla ei kriteerejä voida kirjoittaa, niin kuin nyt on tehty.

Asetukseen on kirjoitettu, että testin tarkoituksena on selvittää luvanhakijan väkivaltaisuutta tai itsetuhoisuutta. Kukaan ei väittäne, etteikö tieto väkivaltaisuudesta tai itsetuhoisuudesta ole tässä tapauksessa oleellinen tieto, mutta näiden kriteerien paikka on laissa, ei asetuksessa.

Asetus on luonteeltaan tekninen, se voi antaa sisältöä lain termille, mutta se ei voi lisätä tai luoda laille sisältöä. Asetukseen ei voida ottaa mitään perusoikeutta täsmentävää tietoa tai perustetta, jollei sitä ole mainittu laissa.

Lain perustelut ovat luvattoman niukat. Testi-sanalla ymmärretään sanan normaalimerkityksessä perusteelliset normitiedot omaavaa yksilökäyttöön suunniteltua välinettä, jossa henkilöä voidaan testata 1-2 päivää. Tässä testillä lienee tarkoitettu jonkinlaista "kevyempää" ajankäytöltään ja kustannuksiltaan kohtuullista summaariseen prosessiin soveltuvaa välinettä, sillä aselupaprosesseissa välineen on sovelluttava tuhansien henkilöiden ominaisuuksien arviointiin vuosittain.

Lain perusteluissa pitäisi olla yksityiskohtaisempia tietoja, joista ilmenisi millaisia väkivaltaisuutta ja itsetuhoisuutta tunnistavia testejä on ylipäänsä olemassa, ja millaista testiä pykälässä tarkoitetaan. Pitäisi myös mainita miten testi validoidaan, jotta se tunnistaa sanottuja ominaisuuksia? Sen pitäisi ilmeisesti tunnistaa ainakin skitsofreenisia ja psykopaattisia oireita.

Perusteluissa pitäisi myös kertoa, paljonko testit maksavat, kuka ne maksaa, missä testejä tehtäisiin, millaisen koulutuksen ja pätevyyden omaava henkilö ne tulisi tekemään ja

tulkitsemaan. Perusteluista ei ilmene mitä tapahtuu siinä tapauksessa, että testi näyttää testattavan kohdalla testin mukaan poikkeuksellista. Hylätäänkö aselupahakemus, vai siirretäänkö testattava tarkempiin tutkimuksiin? Millainen jatkoprosessi tulisi olemaan? Luodaanko yhdenmukaisuuden varmistamiseksi testejä ja mahdollisia jatkotutkimuksia varten oma testiympäristö, voiko testattava hankkia vapaasti kaupallisilta markkinoilta toisen testituloksen? Jos toinen testitulos on mahdollinen niin miten ratkaistaan testitulosten mahdolliset ristiriitaisuudet.

Jos testi katsottaisiin asianmukaiseksi keinoksi arvioida hakijan soveltuvuutta pitää hallussaan ampuma-asetta, niin perusteluissa pitäisi tuoda esiin, miksi kaikkien harrastajien, siis myös ns. vanhojen, on suoritettava testi. Miksi viranomaisia ja vanhoja harrastajia, siis aseluvan hakijoita, joilla on (tai on ollut) jo yksi tai useampia aselupia ja rikkeetön historia, ja joka on ampuma-aseen omistajana osoittanut käytännössä olevansa sopiva ampuma-aseen hallussapitoon, kuormitetaan testillä ja korotetaan hallussapitoluvan kustannuksia? Onko aseturvallisuuden parantamisen panos-tuotos-suhde vanhojen harrastajien kohdalla riittävän hyvä?

Perusteluissa pitäisi kertoa, miten testiin liittyvät aikamääreet on määritelty. Onko ne määritelty lääketieteellisestä näkökulmasta tavoitteena aseturvallisuuden paraneminen, vai hallinnollisesta näkökulmasta, jolloin riskinä on pelkästään byrokratian ja kustannusten lisääntyminen.

Pykälä 45 d §

Ampuma-asekouluttaja. Kouluttajan todistus on ehdoton edellytys aseluvulle. Mitä tapahtuu jos seuroissa ei ole kouluttajia? Ketään ei voida vasten tahtoaan nimittää kouluttajaksi. Viranomainen ei voi vaatia mahdotonta asiantilaa. Laissa ja sen perusteluissa ei ole tarkasteltu ongelmaa.

Lisää uuden aselain ongelmakohdista löydätte [aselaki.info:n](http://aselaki.info) sivuilta.

Tämän kirjeen Teille lähettäneet järjestöt esittävät, että ampuma-aselain muutosten vaikutuksista ampumaharrastukseen ja -urheiluun sekä niiden vaikuttavuudesta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen tehdään kattava selvitys.

Samalla tulee selvittää aseturvallisuutta oikeasti ja kustannustehokkaasti edistävät ratkaisut yhdessä asiantuntijajärjestöjen kanssa.

Näkemyksemme mukaan tämä vaatii pikaisesti 13.6.2011 voimaantulevan ampuma-aselain uudelleen avaamisen ja sen sisältävien ongelmakohtien korjaamisen.

Järjestöjen lausunnot:

Järjestöjen lakiesityksestä antamat lausunnot löytyvät osoitteesta: www.aselaki.info